

Leksykon kryminalistyki

100
podstawowych
pojęć

Monika Bartnik
Wojciech Lis

Wydawnictwo C.H.Beck

Leksykon kryminalistyki
100 podstawowych pojęć

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Małgorzata Kuć

LEKSYKON KRYMINOLOGII

red. *Alina Wypych-Żywicka*

LEKSYKON PRAWA UBEZPIECZEŃ SPOŁECZYCH, 2. wyd.

red. *Bogumił Szmulik, Sławomir Serafin*

LEKSYKON OBYWATELA

red. *Jakub Stelina*

LEKSYKON PRAWA PRACY. 100 PODSTAWOWYCH POJĘĆ, 3. wyd.

red. prof. dr hab. *Janina Elżbieta Kundera*, prof. dr hab. *Marek Maciejewski*

LEKSYKON MYŚLICIELI POLITYCZNYCH I PRAWNYCH

dr *Radosław Krajewski*

**LEKSYKON INSTYTUCJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI
I OCHRONY PRAWA**

red. *Andrzej Powałowski*

LEKSYKON PRAWA GOSPODARCZEGO PUBLICZNEGO, 3. wyd.

www.ksiegarnia.beck.pl

Leksykon kryminalistyki

100 podstawowych pojęć

Monika Bartnik
Wojciech Lis

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2016

Autorzy haseł:

Monika Bartnik [M.B.]; Wojciech Lis [W.L.]

Wydawca: Joanna Ablewicz

Redakcja: Karolina Wiśniewska

Projekt okładki: Robert Rogiński

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-7642-4

ISBN e-book 978-83-255-7643-1

SPIS TREŚCI

Wstęp	IX
Wykaz skrótów	XI
AGENT	1
ALIBI	4
ANALIZA KRYMINALNA	6
ANTROPOLOGIA KRYMINALNA	8
BADANIA DNA	12
BADANIA DOKUMENTÓW	14
BADANIA FIZYKOCHEMICZNE	16
BADANIA PISMOZNAWCZE	20
BADANIE ŚLADÓW UŻYCIA BRONI PALNEJ	24
BADANIE WARIOGRAFICZNE	32
BAZY DANYCH I REGISTRATURY KRYMINALISTYCZNE	40
BIEGŁY.....	44
BIOLOGIA KRYMINALISTYCZNA	48
CHEILOSKOPIA	51
CZYNNOŚCI OPERACYJNO-ROZPOZNAWCZE.....	54
DAKTYLOSKOPIA	58
DOCHODZENIE	67
DOKUMENTOWANIE CZYNNOŚCI PROCESOWYCH	72
DOWÓD	80
EKSHUMACJA.....	90
EKSPERTYZA KRYMINALISTYCZNA.....	92
EKSPERYMENT PROCESOWY.....	95
FONOSKOPIA	99
FUNKCJE KRYMINALISTYKI	104
GANTYSKOPIA	110
HIPNOZA.....	112
ICHNOGRAM	113
IDENTYFIKACJA KRYMINALISTYCZNA	115
INFORMACJE O SPRAWCY I ZDARZENIU	118
KONFRONTACJA	124
KONTAMINACJA.....	127
KONTROLA OPERACYJNA.....	128
KONTROLA OSOBISTA	134
KRYMINALISTYKA	135
LEGITYMOWANIE	137
LINGWISTYKA KRYMINALISTYCZNA	140
MECHANOSKOPIA	141

MEDYCYNĄ SĄDOWA	149
MIEJSCE ZDARZENIA	150
MODUS OPERANDI	151
NARKOANALIZA	152
ODONTOSKOPIA	153
OGŁĘDZINY MIEJSCA	157
OGŁĘDZINY OSOBY I RZECZY	167
OJCOWIE KRYMINALISTYKI	169
OKAZANIE	170
OSMOLOGIA	179
OSOBA PODEJRZANA.....	186
OTOSKOPIA	188
OTWARCIE ZWŁOK	190
PALINOLOGIA KRYMINALISTYCZNA	193
PENETRACJA MIEJSCA ZDARZENIA	195
PIES.....	195
PLAMY OPADOWE	197
PODEJRZANY	198
PODOSKOPIA	202
PODSŁUCH PROCESOWY	203
POKRZYWDZONY	206
POLICJA	210
PORTRET PAMIĘCIOWY	216
POSZUKIWANIA	218
POŚCIG	220
POWIESZENIE.....	222
PROKURATOR.....	223
PRZESŁUCHANIE	229
PRZESZUKANIE	237
PULAPKA.....	246
REKONSTRUKCJA.....	248
SEROLOGIA	249
SFRAGISTYKA KRYMINALISTYCZNA	250
SPRAWCA ZDARZENIA	251
STĘŻENIE POŚMIERTNE	252
SYSTEM AFIS	253
SZCZEGÓLNE FORMY PRZESŁUCHANIA	254
ŚLAD	259
ŚLADY PAMIĘCIOWE	267
ŚLEDZTWO	268
ŚMIERĆ	271
ŚWIADEK	273
ŚWIADEK ANONIMOWY	276

ŚWIADEK KORONNY.....	280
TECHNIK KRYMINALISTYKI.....	285
TERMOSKOPIA	287
TOKSYKOLOGIA	291
TRANSPLANTACJA	293
TRASEOLOGIA	296
TRUCIZNA	298
UDUSZENIE	300
UJĘCIE.....	301
UTONIĘCIE.....	303
WERSJA KRYMINALISTYCZNA	305
WIZJA LOKALNA	308
WYWIAD KRYMINALNY.....	310
ZABEZPIECZENIE MIEJSCA ZDARZENIA	311
ZAKUP KONTROLOWANY	313
ZASADY KRYMINALISTYKI	315
ZASADZKA.....	320
ZATRZYMANIE OSOBY	321
ZATRZYMANIE RZECZY	327
ZDARZENIE	329

WSTĘP

Kryminalistyka jest nauką integralnie związaną z postępowaniem karnym, którego zasady wyznaczają ramy dla czynności kryminalistycznych. Niemniej jednak postępowanie karne miałyby wyłącznie teoretyczny charakter, gdyby nie praktyczne rozwiązania kryminalistyki dostarczające „swoistych środków” pozwalających na realizację postępowania karnego. Prezentacja owych środków kryminalistycznych, ujmowanych w ramach zbiorczych pojęć techniki i taktyki, niezbędnych dla zrozumienia postępowania karnego, stanowi cel tego leksykonu. Charakter leksykonu determinuje sposób omawianych w nim zagadnień, które prezentowane są w pewnym uproszczeniu, w sposób uogólniony, niemniej jednak na tyle wyczerpująco, by umożliwić poznanie i zrozumienie najważniejszych pojęć kryminalistyki.

Ograniczony pod względem objętości do 100 haseł leksykon zmusił do dokonania selekcji materiału i wyboru zagadnień, z jednej strony, najważniejszych, z drugiej, odpowiadających zapotrzebowaniu na najbardziej elementarne wiadomości z zakresu kryminalistyki. Hasła zostały uporządkowane według kolejności alfabetycznej, co ma ułatwić dotarcie do zawartych w nich treści. Z uwagi na poznawczy wymiar leksykonu, w prezentowanych hasłach zrezygnowano z powoływania przypisów, ograniczając się do wskazania źródeł stanowiących podstawę ich opracowania na końcu każdego hasła. Leksykon nie aspiruje do miana wyczerpującego opracowania; został przygotowany w oparciu o znajdujące się od lat w naukowym obiegu i cieszące się wielką popularnością, wielokrotnie wznawiane, wartościowe pozycje, wśród których większość należy do kanonu literatury kryminalistycznej. Wystarczy tylko przywołać niektóre z nich, takie jak: *T. Hanaušek*, Kryminalistyka. Zarys wykładu, Warszawa 2009; *M. Kulicki, V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, L. Stępka*, Kryminalistyka. Wybrane zagadnienia teorii i praktyki śledczo-sądowej, Toruń 2009; *B. Hołyst*, Kryminalistyka, Warszawa 2010; *E. Gruza, M. Goc, M. Moszczyński*, Kryminalistyka – czyli rzecz o metodach śledczych, Warszawa 2011; *J. Widacki* (red.), Kryminalistyka, Warszawa 2012.

W leksykonie autorzy starali się połączyć założenia teoretyczne z ich praktyczną realizacją. Leksykon spełnia założenia programu dydaktycznego studiów wyższych i z powodzeniem może być stosowany w procesie kształcenia, jako doskonałe repetytorium zawierające najważniejsze zagadnienia z zakresu kryminalistyki i postępowania karnego. Nie ogranicza się tylko do osób zgłębiających omawiane zagadnienia w ramach studiów wyższych, ale adresowany jest do szerokiego grona odbiorców – przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, a także wszystkich, którzy chcą zapoznać się z podstawowymi zagadnieniami techniki i taktyki kryminalistycznej.

Monika Bartnik
Wojciech Lis

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Akty prawne

ABWU	ustawa z 24.5.2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1929 ze zm.)
AlkU	ustawa z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1286 ze zm.)
BezpImpMasU.....	ustawa z 20.3.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2139)
BezpŻywnU.....	ustawa z 25.8.2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 594)
BiegłySądRozp	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 24.1.2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz.U. Nr 15, poz. 133)
BORU	ustawa z 16.3.2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 170 ze zm.)
BronAmunU	ustawa z 21.5.1999 r. o broni i amunicji (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 576 ze zm.)
CBAU	ustawa z 9.6.2009 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1411 ze zm.)
ChorZakażU	ustawa z 5.12.2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 947 ze zm.)
CLKPRozp	rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 30.9.2010 r. w sprawie utworzenia jednostki badawczo-rozwojowej – Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji (Dz.U. Nr 181, poz. 1227)
CmentU.....	ustawa z 31.1.1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2126)
DokCzynOpRozp ..	rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 2.10.2014 r. w sprawie sposobu przeprowadzania i dokumentowania przez Policję czynności operacyjno-rozpoznawczych polegających na dokonaniu w sposób niejawni nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także na przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej, oraz sposobu przekazywania, przetwarzania i niszczenia materiałów uzyska-

	nich podczas stosowania tych czynności (Dz.U. z 2014 r. poz. 1362)
DokumABWRozp .	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 30.7.2013 r. w sprawie sposobu dokumentowania prowadzonej przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania, przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli (Dz.U. z 2013 r. poz. 1048 ze zm.)
DokumPolRozp	rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 10.6.2011 r. w sprawie sposobu dokumentowania prowadzonej przez Policję kontroli operacyjnej, przechowywania i przekazywania wniosków, zarządzeń i materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli, a także przetwarzania i niszczenia tych materiałów (Dz.U. Nr 122, poz. 697 ze zm.)
DokumSGRozp	rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 25.8.2011 r. w sprawie sposobu dokumentowania prowadzonej przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli (Dz.U. Nr 201, poz. 1190 ze zm.)
DokumSKWRozp . .	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 27.9.2006 r. w sprawie sposobu dokumentowania kontroli operacyjnej prowadzonej przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas prowadzenia tej kontroli, a także wzorów druków i rejestrów (Dz.U. Nr 175, poz. 1285 ze zm.)
DziałLeczU	ustawa z 15.4.2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 618 ze zm.)
EKPC	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284)
InspHandlU	ustawa z 15.12.2000 r. o Inspekcji Handlowej (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz.148 ze zm.)
InspSanitU	ustawa z 14.3.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1412)
InstytutBadU	ustawa z 30.4.2010 r. o instytutach badawczych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1095 ze zm.)

IPNU	ustawa z 18.12.1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1075 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KKS	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 186 ze zm.)
KM	ustawa z 18.9.2001 r. – Kodeks morski (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 758 ze zm.)
KolejU	ustawa z 28.3.2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1297 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KosmU	ustawa z 30.3.2001 r. o kosmetykach (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 475)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego z (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 23 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KPK z 1969 r.	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 13, poz. 96 ze zm.)
KPW	ustawa 24.8.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 395 ze zm.)
KSU	ustawa z 28.9.1991 r. o kontroli skarbowej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 553 ze zm.)
KW	ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1094)
LasU	ustawa z 28.9.1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2100 ze zm.)
LegABWRozp	rozporządzenie Rady Ministrów z 26.4.2005 r. w sprawie wydawania osobom poleceń określonego zachowania się, legitymowania, zatrzymywania, przeszukania, kontroli osobistej, przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku oraz rejestrowania zdarzeń przez funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. Nr 86, poz. 733)
LegPolRozp	rozporządzenie Rady Ministrów z 29.9.2015 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów (Dz.U. z 2015 r. poz. 1565)
LegStrażGmRozp ..	rozporządzenie Rady Ministrów z 18.12.2009 r. w sprawie zakresu i sposobu wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) niektórych czynności (Dz.U. Nr 220, poz. 1722 ze zm.)

MPPOiP	Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku 19.12.1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167)
NarkU	ustawa z 29.7.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.)
NiejawnInfU	ustawa z 5.8.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 182, poz. 1228 ze zm.)
NielU	ustawa z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 382 ze zm.)
OchrDanychU	ustawa z 29.8.1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1182 ze zm.)
OchrZdrPsychU ...	ustawa z 19.8.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375)
OrgDochRozp	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22.9.2015 r. w sprawie organów uprawnionych obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, jak również zakresu spraw zleconych tym organom (Dz.U. z 2015 r. poz. 1725)
PokrzŚwU	ustawa z 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21)
PolU	ustawa z 6.4.1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 355 ze zm.)
PolSądRozp	rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 16.8.2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu zadań i zasad organizacji policji sądowej (Dz.U. Nr 155, poz. 1093)
PowszObowObrRP	ustawa z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 827 ze zm.)
PrLot	ustawa z 3.7.2002 r. – Prawo lotnicze (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1393 ze zm.)
PrŁow	ustawa z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 2168 ze zm.)
ProkU	ustawa z 20.6.1985 r. o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.)
PrPras	ustawa z 26.1.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)
PrTelekom	ustawa z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 243 ze zm.)
PrUSA	ustawa z 25.7.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1647 ze zm.)

PrUSP	ustawa z 27.7.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 133 ze zm.)
PrUSW	ustawa z 21.8.1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1198 ze zm.)
PsychZabU	ustawa z 22.11.2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z 2014 r. poz. 24)
PWKK	ustawa z 6.6.1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 554 ze zm.)
RachU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.)
RegProkRozp	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 11.9.2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. z 2014 r. poz. 1218 ze zm.)
RPDU	ustawa z 6.1.2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz.U. Nr 6, poz. 69 ze zm.)
RTVU	ustawa z 29.12.1992 r. radiofonii i telewizji (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1531 ze zm.)
SCU	ustawa z 27.8.2009 r. o Służbie Celnej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 990 ze zm.)
SGU	ustawa z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1402 ze zm.)
SKWU	ustawa z 9.6.2006 r. o służbie Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 253 ze zm.)
SNU	ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 499 ze zm.)
SportU	ustawa z 25.6.2010 r. o sporcie (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 715)
StrażGmU	ustawa z 29.8.1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1383 ze zm.)
SubstChemU	ustawa z 25.2.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1203)
SWU	ustawa z 9.4.2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1415 ze zm.)
ŚrPrzBezpu	ustawa z 24.5.2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2013 r. poz. 628 ze zm.)
ŚwKorU	ustawa z 25.6.1997 r. o świadku koronnym (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1801)
TKU	ustawa z 25.6.2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1064 ze zm.)

TransplU.....	ustawa z 1.7.2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 793)
TSU	ustawa z 26.3.1982 r. o Trybunale Stanu (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 925 ze zm.)
UjawnTożsamŚRozp	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.6.2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami z zeznań tego świadka (Dz.U. Nr 108, poz. 1024 ze zm.)
WynagrKierU.....	ustawa z 31.7.1981 r. o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 79, poz. 430 ze zm.)
ŻWU	ustawa z 24.8.2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 568 ze zm.)

2. Czasopisma i publikatory

Annales UMCS	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
Biul. PK	Biuletyn Prawa Karnego
Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. CBA	Dziennik Urzędowy Centralnego Biura Antykorupcyjnego
Dz.Urz. KGP	Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji
Dz.Urz. MS	Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
Dz.Urz. MSWiA ...	Dziennik Urzędowy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Dz.Urz. MZ	Dziennik Urzędowy Ministra Zdrowia
EP	Edukacja Prawnicza
IN	Ius Novum
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
MiM	Media i Medioznawstwo
M.P.	Monitor Polski
MoP.....	Monitor Prawniczy
NKPK	Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego
NP	Nowe Prawo
OSAB	Orzecznictwo Sądów Apellacji Białostockiej
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSNwSK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych

OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
Pal.	Palestra
PiM	Prawo i Medycyna
PiP	Państwo i Prawo
Probl. Kryminal.	Problemy Kryminalistyki
Probl. Praworz.	Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Przegl. Pol.	Przegląd Policyjny
Przegl. Prewenc.	Przegląd Prewencyjny
Przegl. Pr. i Admin.	Przegląd Prawa i Administracji
SI	Studium Iuridicum
St. Kryminol.	Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencyjne
Wok.	Wokanda
WPP.....	Wojskowy Przegląd Prawniczy

3. Organy i służby

ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AW.....	Agencja Wywiadu
BOR.....	Biuro Ochrony Rządu
CBA	Centralne Biuro Antykorupcyjne
CBŚP	Centralne Biuro Śledcze Policji
KRRiT	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
RIO	Regionalna Izba Obrachunkowa
RPO	Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	sąd apelacyjny
SC.....	Służba Celna
SG	Straż Graniczna
SKW.....	Służba Kontrwywiadu Wojskowego
SN	Sąd Najwyższy
SWW	Służba Wywiadu Wojskowego
TK	Trybunał Konstytucyjny
TS	Trybunał Stanu
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
ŻW.....	Żandarmeria Wojskowa

4. Inne skróty

ang.	angielski
arg.	<i>argumentum</i>

WYKAZ SKRÓTÓW

art.	artykuł
C	Celsjusz
CLK KGP	Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Główniej Policji
cm	centymetr
EAC	Europejska Agencja Chemikaliów
EEG	elektroencefalografia
EKG	elektrokardiografia
el.	elektronicznie
franc.	francuski
g	gram/y
itd.	i tak dalej
itp.	i tym podobne/y
l	litr
lit.	litera
łac.	łaciński
m	metr
m ²	metr kwadratowy
m.in.	między innymi
m.st.	miasto stołeczne
min.	minuta
ml	mililitr
mm	milimetr
np.	na przykład
nr	numer
ok.	około
PAP S.A.	Polska Agencja Prasowa – Spółka Akcyjna
pkt	punkt
post.	postanowienie
por.	porównaj
poz.	pozycja
PR S.A.	Polskie Radio – Spółka Akcyjna
PTK	Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne
r.	rok
red.	redakcja
rozp.	rozporządzenie
RP	Rzeczpospolita Polska
s.	strona
sek.	sekunda
stgr.	starogrecki
tj.	to jest
t.j.	tekst jednolity
TP S.A.	Telewizja Polska – Spółka Akcyjna

TZMO	Toruńskie Zakłady Materiałów Opatrunkowych
tn.	to znaczy
tw.	tak zwane/y
UE	Unia Europejska
ust.	ustęp
μm	mikrometr
V	wolt
vol.	volumin
w.	wiek
własc.	właściwie
ww.	wyżej wymienione/y
wyr.	wyrok
w zw.	w związku
z.	zeszyt
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zł	złoty
zob.	zobacz